

ସାହିତ୍ୟାକ୍ଷର

ନଭେମ୍ବର ୧୩-୨୭, ୨୦୧୯

ଦେଶଦେଶ: ଫାଲଗୁଣ ହାସନ

ଅବଲୋକନ : ଡ. ତ୍ରିନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଭିନ୍ନସ୍ୱାଦର ଗନ୍ଧ : ଶ୍ୟାମ ପ୍ରକାଶ ସେନାପତି

ପହିଲି ପୁଲକ: ଅକ୍ଷୟକାଳା ପରିଡ଼ା

ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଚାହୁଁ ନୂଆ ପୁରୁଣା

ମୋ' ନଜରରେ ପଡ଼ିଲା ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ, ଯେ ଧୀରେଧୀରେ ସାଇକେଲ ଚଳାଇ ବଡ଼ପାଟିରେ ଡାକିଚାଲିଛି- ପୁରୁଣା କାଗଜ ବିକ୍ରି କରିବେ ପୁରୁଣା କାଗଜ। କିଣିବା ପାଇଁ ସେ ଯେତେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ, ବିକିବାବାଲା ନାହିଁ ସେପରି ଆଗ୍ରହ। ପୁରୁଣା କାଗଜ ଏକାଠି କରି ପୁଣି କିଣିଲାବାଲା ପାଖେ ଓଜନକୁ ଜରିବା ପାଇଁ ଯେମିତି କାହାର

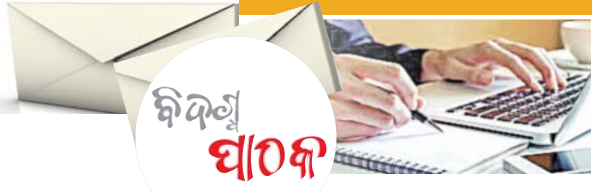
ପାତକୀୟ ରାଉତରାୟ

ସମୟ ନାହିଁ। ସୁବିଧା ଦେଖି ଛୁଟିଦିନରେ ସେ କାମ କରିବାର ମନୋବୃତ୍ତି। ଏ କ'ଣ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ? ନୂତନର ଆଗମନ ପାଇଁ ଯେତେ ଆଗ୍ରହ ଓ ଉତ୍ସାହ, ପୁରାତନ ହୋଇଗଲେ ସେ ଏମିତି ଉତ୍ସାହ ହୋଇଯାଏ କାହିଁକି?

କୁକୁର ପ୍ରତି ସାରଧାନ
ଘର ଚାରିପାଖେ ଉକ ପାଚେରି। ପାଚେରି ଉପର ଦେଇ ଆଖି ପହଁରାଇଲେ ଦିଶୁଛି ଏକ ବିରାଟ ଘରର ରୂପରେଖ। ଘର ଆଗରେ ବଡ଼ ଫାଟକ। ଫାଟକର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଲେଖା ହୋଇଛି 'କୁକୁର ପ୍ରତି ସାରଧାନ'। କୁକୁର କ'ଣ ହିଁସୁଜନ୍ମୁ? ସେ ପରା ଅତି ବିଶ୍ୱାସୀ ଜନ୍ମୁ। ମଣିଷ ଅପେକ୍ଷା ବେଶୀ ଭରସାଯୋଗ୍ୟ, ଘରର ମାଲିକ କାହିଁକି ଆଗକୁକୁ ସତର୍କ କରିଦେଉଛନ୍ତି କୁକୁର ପ୍ରତି ସାରଧାନ ରହିବା ପାଇଁ? ଏ ଆଗକୁକୁ ପ୍ରତି ସତର୍କବାଣୀ କ'ଣ ଗୃହପାଳିତ କୁକୁର ପାଇଁ ନା କୁକୁର ପାଳିଥିବା ଗୃହସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଇଁ?

ଧାରତ୍ରୀ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ଏକ ସାରସ୍ୱତ ଆନ୍ଦୋଳନ

ମହାଶୟ,

* ୧୬-୨୯ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୯ ସଂଖ୍ୟା 'ଧାରତ୍ରୀ' ସାହିତ୍ୟାୟନରେ ପ୍ରକାଶିତ ଗାନ୍ଧିଜୀ ବାସନ୍ତୀ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରଥମ ପୁସ୍ତକ ଅନୁଭୂତି ଅନେକ ଚେଷ୍ଟାରେ ଯେଉଁ ଲେଖକା/ ଲେଖକ ନିଜର ପ୍ରଥମ ବହି ଛପାଇଥା'ନ୍ତି ସେହି ଶ୍ରେଣୀର ଅଟେ। ତା. ଗୋପରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସୃଜନ-ସ୍ମୃତି 'ମାଛଧରା' ଉପରେ ଆଲୋଚନା ଓ କବିତା ଚମତ୍କାର। ଦାର୍ଶନିକ ଜଣେ କହିଥିଲେ, 'ବନଶ୍ରୀ ଖଡ଼ାର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ପାଣି ଭିତରେ ଥିବାବେଳେ ଅନ୍ୟ ମୁଣ୍ଡରେ ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବସିଥା'ନ୍ତି। ବନଶ୍ରୀରେ ମୟୂର ଚନ୍ଦ୍ରିକା କାଠି ପୋଇ ରୂପେ ଲାଗି ମାଛ ଖାଇବା ଓ ଥୋପ ଚିଲିକା ସୂଚନା ଦେଇଥାଏ। ଲେଖା ନିମନ୍ତେ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି। ପରିଚିତ ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି କୁମାର ରାଉତଙ୍କ ଗଳ୍ପ 'ଅରଣ୍ୟର ନିଆଁ' ଗଳ୍ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାଜରେ କଳ୍ପସିତ ଶାସନ, ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକୁ ମିଥ୍ୟା ଅପରାଧ ସନାତ୍ତ କରାଯିବା ପରିଣାମ ନକ୍ସଲ/ ସମ୍ଭାସନାଦୀ ବନାଇବାର ଲେଖା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜୀବନ୍ତ ତଥା ସତ୍ୟ ଅଟେ। ଏକା ଲେଖକଙ୍କ ଅନୁଦିତ ଗଳ୍ପ 'ମାସକ' ଅତି ସୁନ୍ଦର ତଥା ନିଆରା ଅନୁଭବର ଅଟେ। ମିନି ଗଳ୍ପ 'ଦେଶଭକ୍ତି' ଦୁଇଟି ନିର୍ବାଚନା ମିନିଗଳ୍ପ ଭଲ ଲାଗିଲା। 'କିସକୁ' ଗଳ୍ପ ହିଁସୁଜନ୍ମୁ ଲଢ଼େଇ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅନୁଭୂତିର କାହାଣୀ ମନେ ରହିଲା ଭଲ। କବିତା ପୃଷ୍ଠାଟି ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ ବରିଚାରେ ରଜିନ୍ଦ୍ ଫୁଲ ପରି ଲାଗିଲା। ଗୀତି-କବିତା 'ଝରଣା ଭାବି ପୁଁ' ଚିଲିକା ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର ଲାଗିଲା ନାହିଁ, କାରଣ ପ୍ରେମିକାକୁ ଝରଣା ଭାବିବା ଅକଲିଆ ଲାଗିଲା। ପୁନଶ୍ଚ ଅନୁଭୂତି ଗଳ୍ପ 'ଛଣ୍ଡର'ର ଭାବ ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ, କାରଣ ଛଣ୍ଡର ରୂପହୀନ କଳ୍ପନାର ନାୟକ। ପୁସ୍ତକ ପରିଚୟରୁ ନୂତନ ପ୍ରକାଶିତ ବହିଭିତ୍ତିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହେଲି। ଧାରତ୍ରୀ ସାହିତ୍ୟାୟନ- ଏକ ସାରସ୍ୱତ ଆନ୍ଦୋଳନ।
- ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ, ବିଦ୍ୟାଧରପୁର, ଗୁଆଲିଗୋରଡ଼ା, ଗବକୂଷ୍ଠ, ପୁରୀ

ତାଙ୍କ ଲେଖା ପଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ଆସିନ ଥିଲା। ଆମେ ମାସିକ ୫-୬ଟି ପତ୍ରିକା ପଢ଼ୁ। ତେବେ ବୋଧହୁଏ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ଏହି ସଂଖ୍ୟାରେ ତାଙ୍କର ଲେଖା ପ୍ରକାଶ କରି ତାଙ୍କୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିଛି। ଜଣେ ଗାନ୍ଧିକର ପେଟର କ୍ଳାଳା ଓ ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟାର ନିଜ୍ଜଳ କାହାଣୀ 'ମାସକ'। ମିନିଗଳ୍ପ ୨ଟି ଭଲ ହୋଇଛି।
- ଅରୁଣ କୁମାର ନାୟକ ଓ ମାନସ କୁମାର ଜେନା, ଏରେଲ୍, ଚରଣା ଉତ୍ପଳ-୧

* ଅକ୍ଟୋବର ୧୬ ରୁ ୨୯ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ପ୍ରାପ୍ତି ମାତ୍ରକେ ପାଠକଲି। ଥରେ ନୁହେଁ, ଦୁଇ ତିନି ଥର। ପ୍ରସ୍ତାମାନେ ଏଥର ତାଙ୍କ ଲେଖନୀର ଯାଦୁକାରୀ ଚମତ୍କାରିତା ଦେଖାଇଛନ୍ତି। ଏଥର 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାର ଚିତ୍ରଟି ବେଶ୍ କୌତୂହଳପୂର୍ଣ୍ଣ। ମୂଷାଟିଏ ଫୁଲଗଛକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି ବକ ଧାନ କଲା ପରି। ବାସନ୍ତୀ ମହାନ୍ତି ଜଣେ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ସାରସ୍ୱତ ସାଧିକା। ଖବରକାଗଜରେ ତାଙ୍କର ସଚେତନଶୀଳ ଲେଖା ପ୍ରକାଶପାଏ। ତାଙ୍କ ସାରସ୍ୱତ ସାଧନା ଜୀବନର ସେ ଯେଉଁ ଅନୁଭୂତି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି, ତାହା ବାସ୍ତବିକ ଆନନ୍ଦଦାୟକ। ସାରସ୍ୱତ ସାଧନା ଲାଗି ତାଙ୍କର ଆଗ୍ରହକୁ ଯେତେ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ବି କମ୍ ହେବ। ଲେଖା ହିଁ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଜୀବନ, ଲେଖାଲେଖିବିହୀନ ଜୀବନ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ମୃତ୍ୟୁ। ଗୋପରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର 'ମାଛଧରା'କୁ ନେଇ ତାଙ୍କର ଅନୁଭୂତି ସହ ଯେଉଁ ସରଳ ଭାବଗର୍ଭକ କବିତାଟି ଲେଖିଛନ୍ତି, ଖୁବ୍ ଚମତ୍କାର, ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର। ମାଛ ଧରିବା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଗଭୀର ଏକାଗ୍ରତାର ଆବଶ୍ୟକତା କରେ। ମାଛ ଧରି ଛାଡ଼ିଦେବା କବିଙ୍କର ମନୋଭାବ ନିଶ୍ଚିତ ଦୟା ବା କରୁଣାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଯେହେତୁ କବିତ୍ରତାୟ ଛଣ୍ଡର। ତା' ହୃଦୟ କୋମଳ ନ ହୋଇ କଠୋର ହୋଇପାରେ କି? ଧନ୍ୟବାଦ ଗୋପରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର। ମତାମତ ଲେଖୁଥିଲା ବେଳେ ରାତ୍ର ପ୍ରାୟ ୨ ଘଣ୍ଟା ହେବ। ମୋ' ରୁମ୍‌ରେ ପୁଁ ଏକାକୀ ବସି ଲେଖୁଥିଲି। ଘୋର ନିଶା ରାତି ନାଗସାପ ଭଳି ସୁ ସୁ ଗର୍ଜନ କରୁଥିଲା। ଶରତ ରାଉତଙ୍କ 'ଅରଣ୍ୟରେ ନିଆଁ' ଏକ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାନ୍ତର ଛାତିପରା ଗଳ୍ପ। ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ନିଆଁ ଲାଗେ ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଏବଂ ପ୍ରକୃତିଗତ ହୋଇପାରେ। ଏଠାରେ ଅରଣ୍ୟର ନିଆଁ ଅର୍ଥ ନକ୍ସଲବାଦର

ନିଆଁ, ମାଓବାଦର ନିଆଁ। ଅବହେଳିତ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ନିର୍ଯ୍ୟାତ ଜୀବନକୁ ନେଇ ନକ୍ସଲବାଦର ସୃଷ୍ଟି, ଯାହାକି ଏକ ଭୟଙ୍କର ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟା। ସାମାଜିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଶସ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରାମ କରିବା ହିଁ ନକ୍ସଲବାଦୀଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ। ନକ୍ସଲ ନିଆଁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ଚରମ ଉପହାସ୍ୟ। ଯେଉଁଦିନ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ମମ ଶୋଷଣ ବଦ ହେବ, ସେଦିନ ଭାରତରେ ନକ୍ସଲ ନିଆଁ ଲିଜିଯିବ। ଏହା କେତେବୃତ୍ତ ସମ୍ଭବ ସମୟ କହିବ। ଦେଶରେ ପ୍ରତିଦିନ ନକ୍ସଲବାଦୀ ଓ ପୋଲିସଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂଗ୍ରାମ ହେଉଛି, ରକ୍ତର ନଦୀ ବୋହୁଛି। 'ମାସକ' ମାସର ଅନ୍ତ। ଏହି ଗପରେ ଜଣେ ଲେଖକଙ୍କ ପରିବାରର ଆର୍ଥିକ ସମସ୍ୟା ବଡ଼ ଗୁରୁତର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି। ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାରସ୍ୱତ କୃତି ବେଶ୍ ମନରୁଥାଆଁ। ଖଲିଲ୍ ଜିଞ୍ଜିଙ୍କ ଗଳ୍ପ 'ଛଣ୍ଡର' ଦାର୍ଶନିକ ତତ୍ତ୍ୱରେ ଭରି ରହିଛି। କବିତା ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ଭଲ। ପୁସ୍ତକ ରଚୟିତାମାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ। 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ପଢ଼ି ମତାମତ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆକାରରେ ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ସାପ୍ତାହିକ ହେଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ଅଛିକି? ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ମା' ବାଗଦେବୀଙ୍କର ଚିତ୍ର ରହୁ। ପତ୍ରିକାଟି ସୁନ୍ଦର ଓ ପବିତ୍ର ଦିଶିବ।
- ରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରପୁର, ସତ୍ୟବାଦୀ, ପୁରୀ

* ୧୬ ଅକ୍ଟୋବର, ୨୦୧୯ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ 'ସାହିତ୍ୟାୟନ' ପତ୍ରିକା ପାଠ କଲି। ଉକ୍ତ ସଂଖ୍ୟାର 'ସ୍ମରଣାୟ' ପୃଷ୍ଠାକୁ ପାଠ କରି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ସଂସ୍କୃତ, ବଙ୍ଗଳା ଏବଂ ସମ୍ଭଲପୁରୀ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟରେ ଅନେକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ କୃତିତ୍ୱ ତଥା ସମ୍ମାନରେ ସମ୍ମାନିତ ହୋଇପାରିଥିବା ଶରତ କୁମାର ରାଉତଙ୍କ ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ତଥା ଅନେକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ କୃତିତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ହେଲି। 'ସ୍ମରଣାୟ' ପୃଷ୍ଠା ମଞ୍ଜନ କରିଥିବା ତଥା ଶ୍ରୀ ରାଉତଙ୍କ ଲିଖିତ 'ଅରଣ୍ୟରେ ନିଆଁ' ଗଳ୍ପଟି ବେଶ୍ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଓ ଶିଶୁଶାୟ। ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଦିତ 'ମାସକ' ନାମକ ଗଳ୍ପଟି ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ହୋଇପାରିଛି। ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ କବିତା ପୃଷ୍ଠାରେ କବି କୃଷ୍ଣ କୁମାର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ରଚିତ 'ପୁଁ ତୋର କେବଳ' ଏବଂ କବିଯତ୍ନୀ ରାମାଞ୍ଜଳି ମହାରଣାଙ୍କ ଲିଖିତ 'ସମର୍ପଣ' ଶୀର୍ଷକ କବିତାଦ୍ୱୟ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର। ପୃଷ୍ଠା ୬ର ଗଳ୍ପ ସ୍ତମ୍ଭରେ ସ୍ଥାନିତ ଗଙ୍ଗାଧର ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କ ରଚିତ 'କିସକୁ' ଶୀର୍ଷକ ଗଳ୍ପଟି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ରୁଚିପୂର୍ଣ୍ଣ। 'ପ୍ରଥମ ବହି' ସ୍ତମ୍ଭରେ ସ୍ଥାନିତ ବାସନ୍ତୀ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନୀ ତଥା ଅନେକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ସାହିତ୍ୟକୃତି ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ହେଲି। ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଆଲୋଚ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପଠନୀୟ ହୋଇପାରିଛି।
- ବିକ୍ରମାସ୍ତ୍ର, ଖଣ୍ଡାଧରା, କଟକ

ସାହିତ୍ୟାୟନ
ଲେଖା ପଠାଇବାର ଠିକଣା

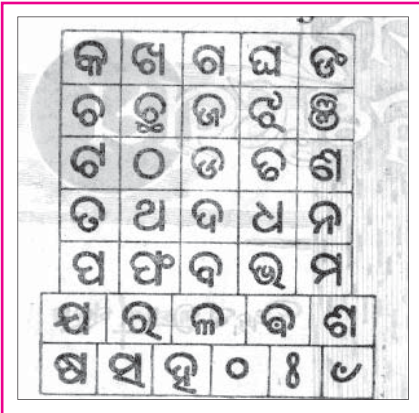
ସମ୍ପାଦକ ଧାରତ୍ରୀ, ବି-୧୫, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୦
email: dharitrisahityayana@gmail.com

ସାହିତ୍ୟାୟନ ପ୍ରତି ୧୫ ଦିନରେ ଥରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ। ମୌଳିକ ଗଳ୍ପ, କବିତା, ଅନୁବାଦ ଗଳ୍ପ, ବ୍ୟଙ୍ଗ ଓ ଲଳିତ ନିବନ୍ଧକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଏ। ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ/ଲେଖାକୁ ନେଇ ବିଶେଷ ଅନୁଭୂତି, ଭାରତୀୟ ଓ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଲେଖା ସ୍ଥାନିତ ହୁଏ। ଆଗ୍ରହୀ ଲେଖକା/ଲେଖକ ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ଲେଖା ପଠାଇପାରିବେ। କେବଳ କପି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ପୂରା ଠିକଣା ଓ ମୋବାଇଲ ନମ୍ବର ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ।

ବିସ୍ମୃତିର ପଥେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା

ଡ. ତ୍ରିନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ

କରନ୍ତି । କଥା କଥାକେ ଇଂରାଜୀ ବା ଅନ୍ୟ ଭାଷାର ସାହାଯ୍ୟ ନିଅନ୍ତି । ଏତେ ବଡ଼ ପ୍ରାଚୀନ ଭାଷା ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କ ହତାଦାର ଦେଖିଲେ ଦୁଃଖ ଲାଗେ । ମୁଁ ମାନୁଛି, ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଶିଖିବା ଉଚିତ । କାହିଁକି ନା ସାରା ପୃଥିବୀର ଯୋଗାଯୋଗର ଭାଷା ଏବେ ଇଂରାଜୀ ହୋଇପାରିଛି । ଇଂରାଜୀ ଭଳି ବିଶ୍ୱର ଅନ୍ୟ ସମୃଦ୍ଧ ଭାଷା ଶିଖାଯାଉ, ଯାହାଫଳରେ ଆମ ଜ୍ଞାନର ପରିସର ବ୍ୟାପକ ହେବ, ମାତ୍ର ନିଜ ମାତୃଭାଷାର ବିନିମୟରେ ଏସବୁ ନ ହେଉ । ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ଭଳି ମହାପୁରୁଷମାନେ ବିଭିନ୍ନ ବିଦେଶୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ନିଜ ମାତୃଭାଷାକୁ କଦାପି ଭୁଲି ଯାଇ ନ ଥିଲେ । ଯେଉଁ ଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ ଆମେ ଲାଭଦାନ ହେବା ତାହା ପଢ଼ିବା ଉଚିତ, କିଏ ମନା କରୁନାହିଁ । ରାଷ୍ଟ୍ରଭାଷାକୁ ଆଦର କରିବା ସହିତ ବିଶ୍ୱର ସର୍ବ ପୁରାତନ ଭାଷା ସଂସ୍କୃତକୁ ମଧ୍ୟ ଆୟତ୍ତ କରାଯାଉ । ପଢ଼ାଣୀ ରାଜ୍ୟର ଭାଷା ଆମେ ଜାଣି ପାରିଲେ, ସେହି ରାଜ୍ୟର ଶିକ୍ଷା ସଂସ୍କୃତି ଓ ସାହିତ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଗଭୀର ଭାବେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିବା । ସର୍ବପ୍ରଥମେ ନିଜ ମାତୃଭାଷାକୁ ଭଲ ରୂପେ ପଢ଼ି, ଲେଖି ଏଥିରେ ଦୋରସ୍ତ ହେବା । ଯିଏ ନିଜ ଭାଷାରେ ନିଜର ଭାବକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିପାରେ ନାହିଁ, ସେ ଅନ୍ୟ

ପରାଷ୍ଟରେ କମ୍ ନମର ରଖିଲେ କିମ୍ପା ଫେଲ୍ ହେଉଛି । ଅଥଚ ବିଦେଶୀ ଭାଷା ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ତା'ର ଗଳ୍ପଦର୍ପଣ ଉଦ୍ୟମ ଜାରି ରଖୁଛି । ଅଭିଭାବକ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଯୋଗାଉଛନ୍ତି । ଆପଣ ଦେଖିବେ ଏବେ ମନ୍ଦୁକୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅଫିସର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ପିଲା ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି । କେବଳ ତାଷୀ, ମୂଲିଆ ଓ ଗରିବ ଲୋକଙ୍କ ପିଲା ଓଡ଼ିଆ ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି । ଏଭଳି ଭାବେ ଯଦି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଅବହେଳା କରାଯାଏ, ତେବେ କେତେକ ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଭଳି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଶୀଘ୍ର ହେଉ ବା ବିଲମ୍ବରେ କେବଳ କେତେ ଜଣଙ୍କର ମୌଖିକ ଭାଷା ହୋଇ ରହିଯିବ । ଓଡ଼ିଆ ଲୋକେ ଓଡ଼ିଆ ଲେଖିବା ଓ ପଢ଼ିବା ସମୟକୁମ୍ଭେ ଭୁଲିଯିବେ । ନିଜ ଭାଷା ଓ ଭୂମିକୁ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଭଳି ଅନ୍ୟ କେହି ବୋଧେ ଅବହେଳା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ସବୁ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପାଇଁ ଏ କଥା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ଏମିତି କେତେକ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ଆମେ ଭେଟିବା, ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼ିଆ ମାଧ୍ୟମରେ ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି; ଓଡ଼ିଆ ନାଁରେ ଅର୍ଥ ଓ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି, ଅଥଚ ସେମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଦୂରା

ଭାଷାରେ କିପରି ତାହା ବ୍ୟକ୍ତ କରିପାରିବ ? ମାତୃଭାଷା ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ କାହାଣୀ ଅଛି । ଥରେ ନୟାଗଡ଼ ରାଜସଭାକୁ ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ ଆସିଥିଲେ । ସେ କୁଆଡ଼େ ୧୪ଟି ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିପାରନ୍ତି । ଏଣୁ ସେ କେଉଁ ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକ ବୋଲି କେହି ହେଲେ କହି ପାରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ପଣ୍ଡିତେ ସର୍ତ୍ତ ରଖିଲେ ଯିଏ ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ମାତୃଭାଷାର ପ୍ରମାଣ ଦେଇପାରିବ, ସେ ତା'ଠାରୁ ପରାସ୍ତ ହେଲେ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ନଚେତ୍ ନୟାଗଡ଼ ରାଜସଭା ତାଙ୍କଠାରୁ ପରାସ୍ତ ହେଲା ବୋଲି ଧରାଯିବ । ରାଜସଭାର ପଣ୍ଡିତମାନେ ଅକିରଲେ ସିନା ପ୍ରକୃତ ସୁରାକ ପାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଯଦୁମଣି ସେତେବେଳେ ନୂଆନୂଆ ରାଜସଭାକୁ ଯାଉଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର କେହି ତାଙ୍କୁ ପସନ୍ଦ କରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ରାଜା ଯଦୁମଣିଙ୍କୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଲେ, ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ । ଦିନକ ପରେ ଯଦୁମଣି ଜଣାଇ ଦେଲେ ଯେ ପଣ୍ଡିତ ହେଉଛନ୍ତି ଖାଣ୍ଡି ଓଡ଼ିଆ । ରାଜା ପଚାରିଲେ— କେମିତି ଜାଣିଲ ? ଯଦୁମଣି ଉତ୍ତର ଦେଲେ— ଆଜ୍ଞା, ଆଜି ବଡ଼ି ଭୋ'ରୁ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ବସାଘରେ ଅତର୍କିତ ଭାବେ ପହଞ୍ଚିଲି । ପଣ୍ଡିତେ ଗାଧୋଇ ଯିବା ପାଇଁ ତେଲ ମାଖି ହେଉଥିଲେ । ମୁଁ ପଛପଟୁ ହଠାତ୍ ମୁଣ୍ଡରେ ପାହାରେ ପକାଇଲି । ପଣ୍ଡିତେ ବିକଳରେ କହି ପକାଇଲେ— 'କିଏବେ ଶିଳା, ମରିଗଲି । ମଣିଷ ସବୁବେଳେ ଆଗ ନିଜ ମାତୃଭାଷାରେ ଚିନ୍ତା କରେ ଓ ତା' ମନର ଭାବକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରେ । ଅତର୍କିତ ପ୍ରହାର ଯୋଗୁଁ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ମନରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଜାତ ହେଲା, ତାହା ତାଙ୍କ ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆରେ ହିଁ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଗଲା । ମାତୃଭାଷାକୁ ଅନାଦର କଲେ ଆମେ ନିଜେ ଯେ ଅନାଦୃତ ହୋଇଯିବା, ଏହା ବୁଝାଇ କହିବା ଆନାବଶ୍ୟକ । ବନ୍ଧୁ ! ଏବେ ସମୟ ଅଛି, ଓଡ଼ିଆ କୁହନ୍ତୁ, ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରନ୍ତୁ । ଓଡ଼ିଆକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତୁ ।

—ଆଲୋକନଗର, ନିଆଳି, କଟକ

ନାଥର୍ଯ୍ୟ, ନାଥଦର୍ଶନ ଓ ନାଥସାହିତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗବେଷଣାମୂଳକ ବିବିଧ ଚର୍ଚ୍ଚା ଭାରତୀୟ ଭାଷା-ସାହିତ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ହୋଇଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା-ସାହିତ୍ୟରେ ଅନୁରୂପ ବିଚାର-ବିବେଚନା ବହୁଳ ନ ହେଲେ ହେଁ, ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କୃତି କେତୋଟି ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ନାଥଧର୍ମର ପୃଥକ ପୃଥକ ଦୁଇସାଧକ ମଞ୍ଜୁଭଦ୍ର (ମହେନ୍ଦ୍ର) ନାଥ ଓ ଗୋରେଖନାଥଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏଠାରେ ଯାହା ଆଲୋଚନା କରାଯାଉଛି, ତାହା କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାସାହିତ୍ୟର ଆଦିକବି ସାରୋଳ ଦାସଙ୍କ ଆବିର୍ଭାବ କାଳ କଳିବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ । ପଶୁକୁ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା ବୋଷରୁ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରାଇବା ପାଇଁ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଏବଂ ସହଯୋଗ କ୍ରମେ ପାଣ୍ଡବମାନେ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ କରିବାକୁ ଚ୍ଛିରକଲେ । ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ରାଜାମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପାଇଁ ନକୁଳ ଯାଇଥିଲେ । (ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରବାହିତ ମହାନଦୀର ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ଉତ୍ତର କୋଶଳ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣପଟ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ଭାବେ କବିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ । ତେବେ ସଠିକ୍ ସୀମା ଅନିରୂପିତ ।) ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଯଜ୍ଞରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ପଞ୍ଚୁକଣ୍ଠକ (ହସ୍ତିନା, ଜଇନ୍ତା, ବାରୁଣାବନ୍ତ, ଯମପ୍ରସାନ୍ନ, ଲକ୍ଷ୍ମପ୍ରସାନ୍ନ) ଯିବା ନିମିତ୍ତ ମନେଇ ସାରିବା ପରେ ନକୁଳ କଦଳୀବନ ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ସେ ମଞ୍ଜୁଭଦ୍ରନାଥ ପୁଣ ପରମଯୋଗୀ ଗୋରେଖ ଅବଧୂତଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ । ଶୁକ୍ଳାୟନ ପୁରୁଷ (ଉତ୍ସବୋଳା ଦେହ) । ମସ୍ତକରେ ଚୂଳ ଓ ଜଟା । ବାଣୀଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ବାୟୁତାଳନାରେ ସେ ସିଦ୍ଧ । ଛନ୍ଦପାଠିବୀରେ ନିପୁଣ । କରରେ ଖପର । କାନରେ ତାଙ୍କର ଧଳା ପଥର ।

ଛାତିରେ ବଉଳ ଫୁଲର ମାଳା ପାଦରେ କଠଉ (ପାଦୁକା) । ନିର୍ଜନ ଓ ନିରୋଳା ପରିବେଶରେ ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥାନ । ବଉଳଗଛ ତଳେ ବସିଥାନ୍ତି । ନକୁଳ ତାଙ୍କ ପରିଚୟ ଜାଣିବାକୁ ଚାହିଁବାରୁ ସେ କହିଲେ, 'ଆମେ ସେ ପଣ୍ଡିତ ହୋ ଗୋରେଖ ଅବଧୂତ ।' (ସାରଳା ମହାଭାରତ-ସଭାପର୍ବ) ଅଧିକନ୍ତୁ ନିରଞ୍ଜନ ଗୋବ୍ରା ଅନାଦି ନାଥଙ୍କର ନନ୍ଦନ ମଞ୍ଜୁଭଦ୍ରଙ୍କର ସେ ପୁଣ । ପୁନଶ୍ଚ କଦଳୀବନ ରାଜ୍ୟ ପାଇବା କଥା ନକୁଳଙ୍କୁ କହିଲେ । ସୋମେକ

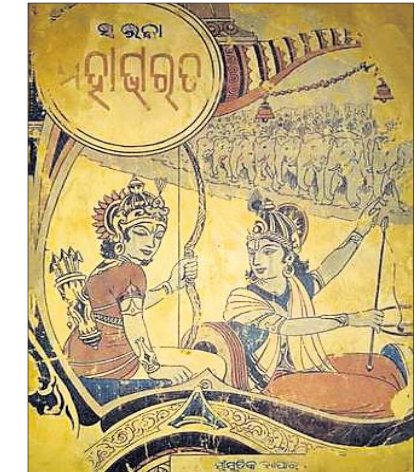
ଯିବାପାଇଁ ସଜ୍ଜହେବା ଦେଖି ନକୁଳ ପ୍ରଶ୍ନମାନ କରି ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ବାହାରିଲେ । ଏତିକିବେଳେ ଗୋରେଖ ଶୁଣାଇଲେ— ପିଣ୍ଡ-ପ୍ରାଣ ଏକତ୍ରର ଜ୍ଞାନତତ୍ତ୍ୱ ଯୋଗେଶ୍ୱର ପୁରୁଷେ ଜାଣନ୍ତି । ହେ ନକୁଳ ! ତୁମର ଯୋଗ ସାଧୁବା ବନ୍ଦ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ । ତେବେ ଯୁମ୍ଭନ ବିଦ୍ୟା ଜାଣା । ପବନ ଉଡ଼ାଣି ଚଳିଲେ ତାକୁ ଶୁଷିରେ (ଶୋଷଣରେ) ଥକାଅ । ଏତିକି କରିପାରିଲେ ନିରାକାର ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଭେଟି ହେବ । ଗୋରେଖ ନକୁଳଙ୍କ ସାମ୍ନାକୁ ଅତିର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ।

(ନିରୋଧ କରି) ଅବ୍ୟକ୍ତ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରିଥିଲେ ମହେନ୍ଦ୍ର ନାଥ । କାନରେ ବଜ୍ରକୁଣ୍ଡଳ, କଣ୍ଠରେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଳି-ଆଦିନାଥ ପୁତ୍ର ମହେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରିଛନ୍ତି ବିରାଟ ନରେଶ ଓ ତାଙ୍କ ଶାଳକ କୀଚକ । ଗବେଷକମାନେ ମହେନ୍ଦ୍ର ଦଶମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏବଂ ଗୋରେଖ ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ

ସାରୋଳ ଦାସ ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର କି ?

ଡକ୍ଟର ବାବାଜୀ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ

ସାରଳା ମହାଭାରତ ବିରାଟ ପର୍ବରେ, କିନ୍ତୁ ମଞ୍ଜୁଭଦ୍ର (ମହେନ୍ଦ୍ର) ନାଥଙ୍କ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜା ପାଉଥିବା ବର୍ଣ୍ଣିତ । ମହାଦେଶରେ ଥିବା ଏହି ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ବିରାଟ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଶାଳକ କୀଚକ ପ୍ରଣିପାତପୂର୍ବକ ସ୍ମୃତି କରୁଥିଲେ । ଯେପରି— ଅକାରଣକୁ କାରଣ ଶୂନ୍ୟ ପବନଦେଭୀ ସାଧକ ପୁରୁଷ ନାଥ ଜୟ ତୁ ଅବଧୂତ । ପଞ୍ଚମୁଦ୍ରା (ଆବାହନୀ, ସଂସ୍ଥାପନୀ, ସନ୍ଧ୍ୟାପନୀ, ସମୋଧନୀ, ସମ୍ପୂଜାକରଣୀ) ଭିତ୍ତିରେ ଉଜାଣି (ବାହାରୁ ଭିତରକୁ ପଶୁଥିବା) ପବନକୁ ଭିତରକୁ ନେଇ କିଛି ସମୟ ହେଠାକ

ଥିବା ଦର୍ଶାଇଥାନ୍ତି । ସାରଳା ମହାଭାରତରେ ମହେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ସୂଚାଏ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନ ଅବସ୍ଥିତିକୁ । କିନ୍ତୁ ଗୋରେଖଙ୍କ ସହ ନକୁଳଙ୍କ ଭେଟ ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଜଣାଯାଏ, ସତେଯେପରି ସେ କବି ସାରୋଳ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷୀଭୂତ ଚରିତ୍ର । ତା'ହେଲେ କ'ଣ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ସାରୋଳ ଦାସ ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର କବି ! ନା, ଗୋରେଖ ନାଥଙ୍କ ସମୟକୁ ପରଖି ଦେଖିବା ! —ବି-୪୯, ସେକ୍ଟର-୮, ସିଡିଏ, କଟକ-୧୪

ବାପୁ

କମଳ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ତୁମେ ଗଲା ପରେ
କୁହ କେତେ ଯେ ଦଙ୍ଗା ଦହଗଞ୍ଜ
ନୀଚ ନବରଙ୍ଗ ପୁଆଙ୍ଗ ହେଉନି ଏଠି !

ତୁମକୁ ନେଇ ଦେଶଭରି
ଫ୍ୟାନ୍ସିଡ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଅହର୍ନିଶ
ରାତ୍ରୀ ଗହଳିରେ ରଙ୍ଗବୋଳି ବୁଲୁଛନ୍ତି
କେତେ କେତେ ଗାନ୍ଧୀ
ଛକମାନଙ୍କରେ ବସିଛନ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣହୋଇ
ସର୍କାରୀ ଅଫିସ୍ କାନ୍ଥରେ ରହିଛନ୍ତି
ଫ୍ରେମ୍‌ରେ ବନ୍ଧା ହୋଇ
ସଂଘ, ସଡ଼କ, ବୁକ୍ ଗଢ଼ା ତୁମରି ନାଁରେ
ସାଙ୍ଗିଆରେ ବି ଯୋଡ଼ିଛନ୍ତି ତୁମ ନାଁ କିଛି
ଗାନ୍ଧୀ ଶବ୍ଦର ଚାଞ୍ଚଳ୍ୟରେ ଯେମିତି
ଉଛୁଳୁପୁଛୁଳୁ ହେଲାଣି ଏଇ ମାଟି !

ଭଲ ଗୋଟେ ଉପାୟ ମିଳିଗଲା ଲୋକଙ୍କୁ
ମୁହଁମୁହଁ ! ମନେପକାଇବାକୁ
ତୁମ ବର୍ତ୍ତୁଳ ଚଷମା, ବଙ୍କୁଳିବାଡ଼ି
ଆଖି ଲୁଚୁ ନ ଥିବା ଖଦଡ଼ ଧୋତି
ଖଣ୍ଡେ ଚାଦରର ଆଦରରେ ଢଙ୍କା
ତୁମ ପୁଣ୍ଡୁଳା ଫକୀର ଦେହଟି
ତୁମ ପାଇଁ ଶତଶତ ଗନ୍ଧ, ଆଲୋଖ୍ୟ,
କବିତାର ପୃଷ୍ଠା ଚମକୁଛି ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ
କେତେ କେତେ ଡର୍କ, ଆଲୋଚନାରେ ତୁମେ
ବିଶାଳରୁ ବିଶାଳ ଦିଶୁଛ ଆଜି !

ତୁମେ ଯୁଦ୍ଧରୁଦ୍ଧ, ପୁଣି ଅହିଂସାର ଯୋଦ୍ଧା
ହେଲେ ତୁମ ଅସ୍ତର ଝଙ୍କାରରେ କାହିଁ
ଟୋପେ ବି ତ ରକ୍ତ ଝରି ନାହିଁ
ଗାନ୍ଧିଗିରିକୁ ନେଇ ନୂଆନୂଆ ବହି,
ଫିଲ୍ମ ଓ ପ୍ରକଳ୍ପ ହେଲାଣି, ହେଲେ
ତୁମକୁ ଝୁରି ହେବାର ଅଭିନୟ ସବୁନାହିଁ ।

କେଜାଣି ଏବେ କାହିଁକି
ତୁମ ସତ୍ୟ ଅହିଂସାର ଘୋଷାପଂକ୍ତି
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଓଠରେ ବେଶିବେଶି
ଅରଟ-ଚରଖାର ପୃଷ୍ଠାପୃଷ୍ଠା ବିଜ୍ଞାପନରେ
ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ଗଣମାଧ୍ୟମରେ
ତଥାପି ତୁମ ଆତ୍ମା ଲଟକିଛି,
ଆମ ନିପାରିତାପଣର ବୁନିୟାଦିରେ କାହିଁକି !

ତୁମେ ଦେଖାଇଥିବା ରାସ୍ତାସବୁ
ତିରକାଳ ବନ୍ଦ ଯେ !
ତାକୁ ଖୋଲିବାର କୁଁ ଅଛି କାହାଠି !

ତୁମକୁ ମାର୍ଚ୍ଚିତ କରି
ସବୁ ପାପ ପାଇଁ ଶ୍ରୀକୃତର
ସାହିତ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର ମିଳୁଥିବାବେଳେ କୁହ ବାପୁ
ସେମାନେ ତୁମକୁ ଭୁଲିବେ କେମିତି !

- ଆରସା, ତିହିଡ଼ି, ଭଦ୍ରକ

ହୁଏତ ସେମାନେ...

ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ବିଶ୍ୱାଳ

ଆତ୍ମସ୍ୱାର୍ଥର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଯାଇ
ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କିଛି ଭାବିଲେ
ସେମାନେ ତୁମକୁ ଭୟ ଦେଖାଇଦେ,
ଆତ୍ମସ୍ୱାର୍ଥର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଯାଇ
ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କିଛି କହିଲେ
ସେମାନେ ତୁମକୁ ଗିରଫ କରିବେ
ହାଜତରେ ଠୁଳିଦେବେ,
ଆତ୍ମସ୍ୱାର୍ଥର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଯାଇ
ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କିଛି କଲେ
ସେମାନେ ତୁମକୁ ଜୀବନରେ ମାରିଦେବେ ।

ସେମାନେ ଯଦି ତୁମକୁ ଭୟ ଦେଖାନ୍ତି
ଆମେ ବୁଝିବୁ ତୁମେ କିଛି ଭାବୁଛ,
ସେମାନେ ଯଦି ତୁମକୁ ଗିରଫ କରନ୍ତି
ଜେଲକୁ ପଠାନ୍ତି
ଆମେ ବୁଝିବୁ ତୁମେ କିଛି କହୁଛ,
ସେମାନେ ଯଦି ତୁମକୁ ଜୀବନରେ ମାରିଦିଅନ୍ତି
ଆମେ ବୁଝିବୁ ତୁମେ ମରିଯାଇନ

ବରଂ ବଞ୍ଚୁଉଠିଛ
ଏବଂ ବଞ୍ଚୁଉଠିଛ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ।

ଯେତେବେଳେ ଦେଖୁବୁ
ତୁମକୁ କେହି ଭୟ ଦେଖାଉନାହାନ୍ତି
ଗିରଫ କରୁନାହାନ୍ତି
ଜେଲ ପଠାଉନାହାନ୍ତି
ଜୀବନରୁ ଶେଷ କରୁନାହାନ୍ତି...
ସେତେବେଳେ ବୁଝିବୁ
ତୁମେ କିଛି ବି ଭାବୁନ
କିଛି ବି କହୁନ
କିଛି ବି କରୁନ,
ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅନେକ ଦୂରରେ
ନିଜ ଭିତରେ ଲୁଚିରହିଛ ;
କେବଳ ଖାଉଛ ପିଉଛ ଶୋଉଛ
କେବଳ ଖାଉଛ ପିଉଛ ଶୋଉଛ ।

- ବଳରାମପୁର, ପଞ୍ଚପଲ୍ଲୀ,
ଜଗନ୍ନାଥପୁର

ଉଡ଼ିଆ' ପକ୍ଷୀ

ଡ. ଶ୍ରୀହରି ଧଳ

ତୁ ଗୀତ ଗାଇଲୁ
ଆଖିରେ,
ଗୀତରେ କଅଁଳିବା
ଆରମ୍ଭ କଲେ
ସବୁତକ ଥୁଣ୍ଡା ଗଛ ।
ଗୀତରେ
ଭାରଭାର ଫୁଲର ସଂଭାର ।
ମୁଁ କହିଲି

ଏ କ'ଣ ବସନ୍ତ ?
ତୁ ଦେଖାଇଲୁ
ଛାତିରେ ବିକ୍ଷ ଗୋଟେ
ଡାର ।
ଗୋଟେ ଲଳିତ କ୍ଷତ ।
ମୋଟେ କ୍ଷତ ନ ଥିବା
ରକତର କମନୀୟ ଚିତ୍ର ।
ଆଖିରୁ ଝରୁଥିବା
ମିଠା କଷ୍ଟର ସୁରିଲା ଗୀତ ।
ମୋ' ପାପୁଲିରେ
ଏତେ ଶବ୍ଦ,
ଗୋଟେ ମଧୁମାସ,
ଉଡ଼ିଆ ପକ୍ଷୀ
ମୋ' ଛାତି ପରିଧୁକୁ ।
ମଂତ୍ର କରିଦେ ଗୀତକୁ,
ଫୁଲ କରିଦେ
ତୁହାତୁହା ଲୁହକୁ ।

- ପ୍ରାଧାପକ, ବରୁଣେଶ୍ୱର
କଲେଜ, ଅରେଇ, ଯାଜପୁର

କାଗଜ ଡଙ୍ଗା

ମଧୁସୂଦନ ଦାଶ

କାଗଜ ଡଙ୍ଗା
ଭାସୁଥିଲା
ଓକିପାଣିରେ
ମୁଁ ଥିଲି ସ୍ୱପ୍ନର
ବଣିକ
ଭାସିଲେ
ଯେତେ ବି ମୁଁ
ସୁବାସିତ ଜଳେ
ମୋ' ଭିତରେ
ସ୍ୱପ୍ନର ମଡ଼କ ।

- ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଡିଆର୍କିଏ, ଭଦ୍ରକ

ଧାର୍ଯ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ
ଶୀତ

ଜୟନ୍ତୀ ସାହୁ

ପୁଷ୍ପପୁନେଇଁର ମହୁଲି ନିଶାଗୀ
ଧାର୍ଯ୍ୟକୁ ଭାରି ଘାରେ
ଅଳସ କଣ୍ଠରେ ପଚାରେ ଧାର୍ଯ୍ୟତା
ଏମିତି ଆଜି ଗୋ କାହିଁକି ମୋ' ଦେହ ଥରେ !

କିଏ ପାଇଁ କହ ଅଳସୀ ଫୁଲରେ
ସଜାଉଛୁ ମୋର ଛୁଡ଼ା
ରାତି ନ ପାହୁଣ୍ଡୁ କାକରର ଝୋଟି
ଲେଖୁଛୁ ସାରା ଅଗଣା
କାହିଁ ଆଣିଲୁରେ ସୋରିଷ ଫୁଲକୁ
ମେଘରଙ୍ଗୀ ହାତେ ତୋଳି
କିଏ ସେ କିମିଆ କଲା କିରେ ତୋତେ
କାଲୁଆ ବାଆରେ ଛାତି ମୋ' ଦେଉଛୁ କୋରି !!

ଭରା ଅନୁରାଗ ଉଷ୍ମ ଆଶ୍ୱେଷେ
ଧାର୍ଯ୍ୟତା କହେ ଲୋ ମିତ !
ଜାଣିପାରୁଛୁ କି ଆମ ଏ ରାଜ୍ୟକୁ
ଆସିଛି ପରା ଏ ଶୀତ ! !

- ଶ୍ରୀଜୟା, ଏମ୍-୧୧/୪
ପଞ୍ଚସଖାନଗର, ଖଣ୍ଡଗିରି, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଗୀତି-କବିତା

ଏବେ ସେ ଚିଠିରେ
ଛକିଟିହୁ ତୁମେ

ଧନଞ୍ଜୟ ସ୍ୱାଇଁ

ଦୂରେ ଥିଲେ ଦିଶ ମୋ' ଆଖିକୁ ଫିକା
ଅଧାରର ରାତି ଭଳି
(ହେଲେ) ପାଖେ ଥିଲେ ଲାଗ କୋଟିଏ
ତାରାର
ଦୀପ'ବା ଉଠୁଛି ଜଳି ॥୦॥

ତୁମେ ଥିଲ ଦିନେ (ମୋ') ଗୋପନ ଚିଠିର
ଗୋଲ୍ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଭଳି
ଏବେ ସେ ଚିଠିରେ ଛକିଟିହୁ ତୁମେ
(ସେଠି) ଜମିଲାଣି କେତେ ଧୂଳି
ଅପବାଦ ଦେଲା ସୁଖର ଠିକଣା ଯା'ହାତେ
ମୁଁ ଦେଇଥିଲି
ଅଧାରର ରାତି ଭଳି... ॥୧॥

ତୁମେ ଏବେ ଗାଁ ମାଟିକାନ୍ଥର ସେ
ରଙ୍ଗଛଡ଼ା ଗୋଟେ ଛାଇ
ସ୍ମୃତିର ଆହତ ଅରଣ୍ୟରେ ଯିଏ
ରାହା ଖାଲି ତୋଲୁଥାଇ
ହୃଦୟ କି କେବେ ପାସୋରିଛି ସ୍ମୃତି ଅଲୋଡ଼ା
ଦରବ ବୋଲି !
ଅଧାରର ରାତି ଭଳି... ॥୨॥

- ଅତିରିକ୍ତ ଶାସନ ସଚିବ,
ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗଣଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ,
ରାଜ୍ୟ ସଚିବାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧

